

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 204 Технологія виробництва та переробки продукції
тваринництва

Допускається до захисту
зав. кафедри технології кормів, кормових
добавок і годівлі тварин

назва кафедри

професор, Віталій БОМКО

підпис, вчене звання, прізвище, ініціали

« 12 » червня 2025 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Аналіз технології виробництва та переробки свинини у ПАФ «Савинці»
Київської області

Виконала Оленко Віталій Олексійович

прізвище, ім'я, по батькові,

підпис

Керівник доцент, Кузьменко О.А.

вчене звання, прізвище, ініціали

підпис

Рецензент

Гармаш Ластовська Т.О.

вчене звання, прізвище, ініціали

підпис

Я, Оленко В.О. (ПБ здобувача), засвічую, що кваліфікаційну роботу
виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 20 25

Титульний аркуш	ст.
Зміст	
Завдання	
Анотація	
Annotation	
Відгук керівника	
Рецензія	
ВСТУП.....	8
1. АКТУАЛЬНИЙ СТАН РОЗВИТКУ СВИНАРСТВА В УКРАЇНІ (огляд літератури).....	10
1.1. Теоретичні засади та практичні аспекти годівлі свиней: фізіологія травлення та обмін речовин.....	10
1.2. Фізіологічні потреби свиней у поживних речовинах.....	12
1.3. Системи та практичні аспекти відгодівлі свиней.....	13
2. МАТЕРІАЛ І МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ РОБОТИ.....	18
3. РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	19
3.1. Коротка характеристика ПАФ «Савинці».....	19
3.2. Аналіз технології виробництва свинини у ПАФ «Савинці».....	26
3.3. Первинна обробка і реалізація продукції	34
4. ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ВИРОБНИЦТВА СВИНИНИ.....	36
ВИСНОВКИ.....	38
ПРОПОЗИЦІЇ.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	40

АНОТАЦІЯ

Оленко Віталій Віталійович «Аналіз технології виробництва та переробки свинини у ПАФ «Савинці» Київської області»

У 2024 році світовий ринок свинини залишається нестабільним. Основними факторами, що стримують виробництво є насамперед подорожчання паливно-мастильних матеріалів, логістичних послуг, а також впровадження нових екологічних стандартів і законодавчих норм, які вимагають підвищення рівня добробуту тварин і сталого ведення виробництва. До цих глобальних викликів додається вкрай складна ситуація в аграрному секторі України, зумовлена тривалими наслідками повномасштабної війни.

На цьому фоні проведений аналіз господарської діяльності ПАФ «Савинці» Рокитнянської територіальної громади Київської області засвідчив, що правильно організована система годівлі є ключовим чинником, що безпосередньо впливає на продуктивність тварин та економічну ефективність виробництва. Оптимізація раціонів, покращення умов утримання та впровадження елементів інтенсивного ведення галузі – все це має стратегічне значення для конкурентоспроможності підприємства.

У випускній кваліфікаційній роботі розкрито всі розділи, передбачені методикою виконання дослідження. Здобувач Оленко В.В. продемонстрував високий рівень підготовки, опрацював широке коло літературних джерел, провів ґрунтовний аналіз технологічного процесу виробництва та первинної переробки свинини. Це свідчить про його здатність до практичного застосування знань, уміння системно мислити й робити виважені висновки та формувати обґрунтовані пропозиції.

Кваліфікаційна робота містить 42 сторінки, 8 таблиці, 6 рисунків, список використаних джерел із 28 найменувань, з них 3 кирилицею.

Ключові слова: живлення свиней, продукція свинарства, комбікорм, фінансовий результат діяльності.

ANNOTATION

Olenko Vitaliy V. "Analysis of pork production and processing technology at the Private Agro Firm "Savyntsi" in the Kyiv region"

The global pork market remains volatile in 2024. The main factors constraining production are primarily the increase in the cost of fuels and lubricants, logistics services, as well as the introduction of new environmental standards and legislation that require improved animal welfare and sustainable production. Added to these global challenges is the extremely difficult situation in Ukraine's agricultural sector, caused by the long-term consequences of a full-scale war.

Against this background, an analysis of the economic activities of the Private Agro Firm "Savyntsi" of the Rokytnyansk territorial community of the Kyiv region showed that a properly organized feeding system is a key factor that directly affects animal productivity and the economic efficiency of production. Optimizing rations, improving housing conditions, and introducing elements of intensive industry management - all of this is of strategic importance for the competitiveness of the enterprise.

The final qualification work covers all sections provided for by the research methodology. The applicant, Olenko V.V., demonstrated a high level of preparation, studied a wide range of literary sources, and conducted a thorough analysis of the technological process of production and primary processing of pork. This indicates his ability to apply knowledge practically, his ability to think systematically, draw well-considered conclusions, and formulate well-founded proposals.

The qualification work contains 42 pages, 8 tables, 6 figures, a list of used sources with 28 names, 3 of which are in Cyrillic.

Key words: Keywords: pig nutrition, pig production, compound feed, financial performance.

ВСТУП

Свинарство є однією з провідних галузей сучасного тваринництва, яка спеціалізується на розведенні свиней з метою забезпечення населення високоякісними білковими продуктами харчування, насамперед – свининою, що має високу енергетичну цінність. У структурі аграрного виробництва ця галузь займає стратегічне місце завдяки своїм біологічним і економічним перевагам [5].

На глобальному рівні тваринницький сектор демонструє високу динамічність розвитку, і свинарство, як його невід’ємна частина, активно інтегрується в ці процеси. Сучасне свинарство відзначається інтенсивною модернізацією: впроваджуються інноваційні, енергозберігаючі технології, зростають виробничі потужності, посилюється увага до генетичного вдосконалення поголів’я, що сприяє підвищенню продуктивності тварин та ефективності галузі загалом. Успішний розвиток свинарства забезпечується низкою важливих факторів, серед яких варто відзначити всеїдність свиней, їх високу репродуктивну здатність, здатність до ефективного засвоєння кормів, а також універсальність отриманої продукції – м’ясо та продукти його переробки широко використовуються в кулінарії, мають добрі смакові якості та можуть тривалий час зберігатися [19].

Останні роки відзначаються суттєвими змінами у структурі та кількості свинячого поголів’я як в Україні, так і в багатьох інших країнах світу. Це зумовлено як економічними чинниками, так і санітарно-епідеміологічними загрозами, зокрема спалахами африканської чуми свиней (АЧС), що істотно впливають на внутрішній ринок, експортно-імпортні операції та загальну стабільність галузі. Попри виклики, свинина зберігає провідне місце серед м’ясних продуктів в Україні, залишаючись основним джерелом м’яса для споживачів. Водночас українське свинарство адаптується до глобальних тенденцій, хоч і з певним відставанням, враховуючи національні особливості та економічні реалії. Галузь проходить поступове оновлення, що включає як

структурні зміни, так і технологічну модернізацію, з урахуванням досягнень сучасної науки та техніки [7, 13].

Підвищення якості та обсягів виробництва продуктів харчування залишається одним із ключових завдань сучасного аграрного сектору. Досягти цього можливо через цілеспрямоване зростання продуктивності сільськогосподарських тварин.

Свинарство, як одна з найпродуктивніших і швидкорослих галузей тваринництва, відіграє важливу роль у вирішенні проблеми забезпечення населення м'ясними продуктами. Високий рівень виробництва і споживання свинини, зумовлений інтенсифікацією виробничих процесів, є запорукою продовольчої безпеки країни та стабільності її соціально-економічного розвитку [21]. У зв'язку з цим подальший прогрес у галузі свинарства передбачає максимально ефективне використання біологічних властивостей свиней. Зокрема, мова йде про вдосконалення біотехнологій, що застосовуються в процесі розмноження тварин, включаючи різноманітні методи стимуляції їх репродуктивної функції. Впровадження таких технологій дозволяє синхронізувати осіменіння великої кількості маток, здійснювати чітке планування виробничих процесів, раціонально використовувати тваринницькі приміщення, а також оптимізувати обсяги реалізації продукції [3].

Одним із ключових чинників збільшення обсягів виробництва свинини є підвищення продуктивності тварин шляхом вдосконалення породного складу та розвитку їхнього генетичного потенціалу. Для досягнення високих результатів у селекційній роботі та повноцінної реалізації спадкових якостей свиней необхідно забезпечити їм раціональне та повноцінне харчування, що відповідає потребам організму на кожному етапі розвитку.

Тому, метою дипломної роботи є аналіз технології виробництва та переробки свинини у ПАФ «Савинці» Київської області.

1. АКТУАЛЬНИЙ СТАН РОЗВИТКУ СВИНАРСТВА В УКРАЇНІ

(огляд літератури)

1.1. Теоретичні засади та практичні аспекти годівлі свиней: фізіологія травлення та обмін речовин

Свині належать до високоенергетичних, багатоплідних видів сільськогосподарських тварин, що вирізняються швидкими темпами росту та високою біологічною ефективністю. За кількістю приплоду вони значно перевершують інших представників тваринництва, демонструючи надзвичайно високий репродуктивний потенціал. Ріст поросят відбувається з надзвичайною інтенсивністю: вже через тиждень після народження їх маса подвоюється, а до шестимісячного віку тварини, за сприятливих умов, досягають товарної ваги 90–100 кг [12].

Однією з ключових переваг свинарства є ефективне використання кормів: на одиницю продукції свині споживають значно менше кормів, ніж, наприклад, велика рогата худоба. Крім того, коефіцієнт перетворення енергії корму у м'ясо та сало у свиней становить 30–35% від загальної енергетичної цінності кормів, тоді як у ВРХ цей показник сягає лише близько 14%. Такі показники зумовлюють інтенсивність обмінних процесів в організмі свиней, що потребує особливої уваги до раціону їх годівлі [2, 26].

Анатомо-фізіологічні особливості шлунково-кишкового тракту свиней дозволяють їм споживати широкий спектр кормів як рослинного, так і тваринного походження. Вони здатні добре засвоювати білки, жири, цукри та крохмаль, проте обмежено перетравлюють грубу клітковину. У зв'язку з цим, до складу раціону повинні входити корми з високою біологічною цінністю та високим ступенем засвоюваності.

Свині є досить вибагливими до якості та збалансованості харчування, адже рівень продуктивності та якісні характеристики м'яса безпосередньо залежать від раціону. Забезпечення повноцінної годівлі передбачає наявність

у кормі всіх необхідних поживних, мінеральних і біологічно активних речовин. Раціон, що враховує всі фізіологічні потреби організму свині, є запорукою отримання високоякісної, екологічно безпечної та рентабельної продукції [10].

1.2. Фізіологічні потреби свиней у поживних речовинах

Усі життєві функції організму тварин тісно пов'язані з використанням енергії, що забезпечується завдяки надходженню поживних речовин. Раціональна годівля свиней базується на нормуванні за показниками обмінної енергії, вмістом сухої речовини, протеїну, мінеральних елементів та біологічно активних компонентів. Нерівномірність або дефіцит окремих речовин у раціоні – одна з головних причин втрати потенціалу продуктивності тварин [23].

Одним із стримуючих факторів у розвитку свинарства в Україні є недостатнє забезпечення кормів білками, мінералами, вітамінами й іншими активними компонентами, що, у свою чергу, призводить до зниження виходу продукції на 10–15%, збільшення її собівартості та неефективного використання кормів. Основним джерелом поживних речовин для свиней є корми, але їхня поживна цінність значною мірою залежить від складу ґрунтів, на яких вирощено кормову базу. Вирішення проблеми дефіциту вітамінів, мінералів і протеїнів досягається шляхом включення до раціонів спеціальних білково-вітамінно-мінеральних добавок (БВМД), які забезпечують баланс елементів живлення, підвищують ефективність засвоєння кормів і знижують витрати на одиницю продукції [10].

Потреба свиней в енергії залежить від фізіологічного стану, віку, маси тіла та темпів росту. При зростанні живої маси зростає й потреба в енергії, необхідній як для підтримання основного обміну, так і для формування приросту. Зі старінням тварин змінюється хімічний склад приросту: зменшується вміст води та зростає частка жиру, що потребує вищого

енергозабезпечення на кожен кілограм приросту. Оптимальне співвідношення енергії в раціоні й фізіологічної здатності до споживання сухої речовини є критично важливим чинником високої продуктивності. Наприклад, потреба у сухій речовині з віком знижується в розрахунку на кожні 100 кг маси: при 50 кг – 3,8 кг, а при 100 кг – лише 3 кг [4].

Особливе значення в раціоні має баланс поживних речовин [16]. Протеїн відіграє ключову роль, адже бере участь у всіх життєвих і фізіологічних процесах. Він необхідний для росту, розмноження, утворення тканин і ферментів. Протеїн розщеплюється до амінокислот, які й забезпечують відновлення тканин і синтез білків. Найбільша потреба в протеїні – у поросят у перші дні життя. Деталізовані норми годівлі вказують на зростання потреби в перетравному протеїні зі збільшенням добових приростів: для свиней масою 40–70 кг – 95–115 г/кг сухої речовини, а для 70–120 кг – до 110 г. Нестача хоча б однієї незамінної амінокислоти, навіть при загальному надлишку протеїну, обмежує засвоєння інших і може викликати симптоми білкового голодування [22].

До критичних амінокислот у годівлі свиней відносяться: лізин, метіонін + цистин, триптофан. Їх дефіцит найбільш поширений при використанні раціонів, сформованих виключно з рослинної сировини. Наприклад, лізин відповідає за синтез гемоглобіну, розвиток м'язів та кістяка, впливає на азотний обмін. Його нестача знижує ріст, викликає анемію, м'язову дистрофію. Метіонін впливає на білковий обмін, утворення гемоглобіну й тканин. Частково може бути замінений цистином. Його нестача викликає порушення росту та дегенерацію печінки. Потреба в амінокислотах з віком зростає: для свиней масою 37–53 кг – лізину потрібно 15,5 г, метіоніну з цистином – 9,9 г, триптофану – 2,8 г на голову на добу [17].

Окрім білка важливе значення мають мінеральні речовини, які формують скелет і беруть участь в обміні речовин. Особливо важливі кальцій і фосфор, співвідношення яких має змінюватися з віком (від 2:1 до 1,2:1). З віком роль кальцію зменшується, а значення фосфору зростає через його

участь в енергетичних процесах. Найбільше значення серед макроелементів мають кальцій (Ca) і фосфор (P). Вони є основними компонентами скелета, зубів, а також беруть участь у процесах згортання крові, передачі нервових імпульсів, скороченні м'язів та численних ферментативних реакціях. Співвідношення цих двох елементів у раціоні має бути строго витриманим, адже їх засвоєння і ефективність дії тісно пов'язані між собою. Для молодняку в період активного росту оптимальним є співвідношення Ca : – 1,5–2:1, тоді як для дорослих тварин – ближче до 1,2:1.

Зі збільшенням віку свиней змінюються фізіологічні потреби організму: зменшується інтенсивність формування кісткової тканини, що знижує потребу в кальції. Натомість фосфор продовжує відігравати важливу роль, адже бере участь у енергетичному обміні, зокрема у синтезі АТФ – універсального носія енергії в клітині. Також фосфор необхідний для метаболізму жирів і вуглеводів, активації ферментів і підтримання кислотно-лужного балансу [25].

Недостатнє або порушене співвідношення кальцію та фосфору призводить до рахіту у молодняку, деформації кістяка, зниження приростів, порушень в обміні речовин, зокрема у вітамінному обміні (особливо з вітаміном D, який регулює їх засвоєння). Надлишок одного з елементів при дефіциті іншого блокує засвоєння меншого – наприклад, надлишок кальцію може гальмувати засвоєння фосфору, і навпаки. Крім кальцію та фосфору, важливими мінералами для свиней є натрій, калій, магній, залізо, мідь, цинк, марганець, селен, які, хоча й потрібні у менших кількостях, мають величезне значення для імунітету, росту, кровотворення, відтворної здатності та антиоксидантного захисту. Таким чином, збалансоване мінеральне живлення – одна з основ високої продуктивності свиней, а ретельне нормування кальцію та фосфору, особливо в період активного росту, є обов'язковою умовою для формування здорового, міцного кістяка та забезпечення інтенсивного обміну речовин. [20].

Вітаміни є незамінними компонентами повноцінного раціону свиней, оскільки беруть участь у численних фізіологічних і біохімічних процесах, що відбуваються в організмі тварин. Незважаючи на те, що потреба у вітамінах вимірюється в міліграмах або навіть мікрограмах, їхнє значення є надзвичайно великим. Вітаміни виступають біологічними каталізаторами і активаторами ферментних систем, впливають на обмін речовин, ріст, відтворення, імунітет та загальну життєздатність тварин.

Основні функції вітамінів включають: регуляцію білкового, жирового та вуглеводного обміну, нормалізацію функціонування печінки, серцево-судинної, нервової систем, забезпечення антиоксидантного захисту клітин, покращення всмоктування поживних речовин у шлунково-кишковому тракті, стимуляцію імунної відповіді та захист від інфекційних хвороб [28].

Недостатність вітамінів у раціоні призводить до глибоких порушень в обміні речовин, що проявляється у вигляді затримки росту, розладів травлення, зниження апетиту, шкірних захворювань (дерматитів), анемії, нервових розладів, порушень репродуктивної функції, зниження якості м'яса та сала. У деяких випадках вітамінна недостатність може викликати незворотні зміни в органах і навіть загибель тварин [2]. Серед найважливіших вітамінів, які повинні надходити з кормами або у вигляді добавок, слід виділити:

Вітамін А (ретинол) – необхідний для нормального зору, росту, функціонування епітеліальних тканин, репродукції та розвитку ембріонів. Його провітаміном є каротин, що міститься в зелених кормах. Дефіцит А викликає ксерофтальмію, затримку росту, зниження імунітету [8].

Вітамін D (кальциферол) – регулює обмін кальцію і фосфору, сприяє формуванню кісткової тканини, запобігає рахіту. При нестачі цього вітаміну виникає деформація кісток, знижується рівень фосфору в крові, спостерігаються порушення білкового і вуглеводного обміну.

Вітамін Е (токоферол) – природний антиоксидант, що захищає клітини від окисного стресу, покращує репродуктивну здатність, запобігає

дистрофічним змінам у м'язах, впливає на якість сала і засвоєння жиророзчинних вітамінів [15].

Вітаміни групи В (В₁, В₂, В₆, В₁₂, нікотинова, фолієва кислоти та ін.) – відіграють провідну роль в енергетичному обміні, окислювально-відновних процесах, роботі нервової системи [14]. Їх дефіцит супроводжується анеміями, слабкістю, порушенням координації рухів, дерматитами, затримкою росту. Балансування раціонів свиней за вітамінами є обов'язковою умовою сучасної технології годівлі, особливо в умовах інтенсивного виробництва, коли зростає потреба тварин в енергії, білку і мікронутрієнтах. У більшості випадків нестача вітамінів пов'язана з використанням одноманітних раціонів, вирощених на збіднених ґрунтах, або з недостатньою кількістю зелених кормів, що вимагає обов'язкового введення вітамінно-мінеральних добавок [6].

1.3. Системи та практичні аспекти відгодівлі свиней

В умовах сучасного тваринництва, де основною метою масової відгодівлі свиней є отримання молодोї, нежирної, високоякісної м'ясної продукції, значної ваги набуває правильний вибір типу годівлі залежно від цільової продуктивності: м'ясна, м'ясо-сальна або беконна відгодівля. Кожен із цих типів характеризується власною специфікою раціону, тривалістю відгодівлі та кінцевим результатом, що безпосередньо впливає на якість, вихід і структуру м'ясної продукції [11].

Свині різних напрямів продуктивності мають суттєві фізіолого-біохімічні відмінності, особливо у процесах обміну речовин. Наприклад, у тварин сального типу вже з 6–7 місяця життя спостерігається значне підвищення витрат корму на одиницю приросту живої маси, що зумовлено інтенсивним відкладенням жиру. У той же час свині м'ясного напрямку демонструють економніший приріст ще протягом 2–3 місяців після цього віку. Це підкреслює доцільність активного селекційного вдосконалення порід

м'ясо-сального типу в бік підвищення м'ясної продуктивності, що відповідає сучасному споживчому попиту.

У практиці свинарства розрізняють три основні види відгодівлі: м'ясна відгодівля – найбільш поширена в Україні, беконна відгодівля – різновид м'ясної з вищими вимогами до якості м'яса, відгодівля до жирних кондицій – орієнтована на одержання сала.

М'ясна відгодівля є базовим типом у більшості господарств. Вона передбачає утримання молодняку, відібраного у віці 2,5–3 місяці, до досягнення живої маси 100–120 кг. Успішне проведення цього типу відгодівлі можливе лише за умови використання збалансованих раціонів, що відповідають потребам тварин у всіх поживних речовинах. Склад і структура таких раціонів значною мірою залежать від наявної кормової бази господарства, що й визначає тип годівлі [1, 24].

За типами годівлі при м'ясному напрямі відгодівлі виділяють: концентрований тип, концентровано-картопляний тип, концентровано-коренеплідний тип.

Концентрований тип годівлі передбачає використання переважно зернових кормів і продуктів їх переробки. Такі корми добре відповідають фізіологічним особливостям свиней, забезпечують високу енергетичну цінність і легко засвоюються. Перевагою цього типу є механізоване виробництво та доступність зерна, особливо в умовах України. Однак слід пам'ятати, що зернові культури не є повноцінним джерелом усіх поживних речовин – зокрема, вони містять обмежену кількість білка, мінералів та вітамінів, тому потребують доповнення іншими видами кормів або добавками [9, 27].

У годівлі свиней, які відгодовуються на м'ясо, важливо також враховувати вплив кормів на якість м'яса. Деякі корми, що містять значну кількість рослинних жирів або мають специфічні запахи, можуть негативно впливати на смакові властивості свинини та її запах. Тому такі інгредієнти

необхідно виключати з раціону за 30–40 днів до закінчення відгодівлі, щоб уникнути накопичення небажаних речовин у тканинах тварин [18].

Таким чином, правильний вибір типу годівлі свиней у поєднанні з якісним кормовим забезпеченням є запорукою досягнення високих показників продуктивності, зниження витрат на одиницю приросту та отримання продукції, що відповідає сучасним стандартам харчування.

2. МАТЕРІАЛ І МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ РОБОТИ

Дослідження в межах теми було проведено на базі приватної агрофірми «Савинці» (ПАФ «Савинці»), яка розташована в селі Савинці Рокитнянської селищної територіальної громади Київської області. Це господарство спеціалізується на свинарстві та має достатню інфраструктуру для практичних спостережень і аналізу виробничих процесів.

Основною метою дослідження було проведення всебічного аналізу сучасної технології вирощування, утримання та переробки свиней на підприємстві, а також розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності галузі. Для її досягнення були визначені наступні завдання: здійснити огляд наукової і виробничої літератури за тематикою роботи; охарактеризувати структуру поголів'я свиней у господарстві; проаналізувати існуючу технологію утримання та годівлі свиней, а також рівень їх використання; дослідити показники продуктивності, рівень конверсії кормів; зробити висновки і надати пропозиції щодо годівлі та підвищення економічної ефективності.

У межах дослідження було здійснено детальний аналіз зоотехнічної документації за останні роки. Окрему увагу приділено оцінці технології утримання молодняку свиней, складу і якості кормів, а також їх відповідності деталізованим нормам годівлі. Вміст поживних речовин у раціонах свиней різних вікових груп порівнювали з рекомендованими нормативами. Це дозволило зробити обґрунтовані висновки щодо повноцінності годівлі тварин. На основі аналізу наявної документації та консультацій із фахівцями підприємства зробили висновки в системі годівлі. ПАФ «Савинці» вирощує тварин породи Велика Біла, яка відома високими показниками продуктивності. Результати дослідження є практично цінними для розробки рекомендацій щодо підвищення продуктивності молодняку свиней, поліпшення якості годівлі, зменшення витрат кормів і підвищення економічної ефективності усього виробничого процесу.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

3.1. Коротка характеристика господарства

Приватна агрофірма «Савинці» знаходиться за такою юридичною адресою: Київська область, Білоцерківський район, село Савинці. Підприємство було створено 3 лютого 2002 року. Засновником ПАФ «Савинці» є Литвин Ярослав Васильович. За формою власності підприємство приватне.

Приватна агрофірма була зареєстрована Рокитянською РДА Київської області 5 березня 2002 року. Підприємство є юридичною особою; воно володіє, користується та розпоряджається майном, що йому належить, має самостійний баланс, поточні та інші рахунки, круглу печатку, штампи, бланки з найменуванням підприємства. Метою діяльності підприємства є ведення виробничо-господарської та іншої діяльності, спрямованої на створення нових робочих місць, на отримання прибутку на вкладений капітал; а також на задоволення на її основі соціально економічних інтересів власника та членів трудового колективу підприємства. У своїй діяльності підприємство керується Господарським Кодексом України, Цивільним Кодексом України та іншим чинним законодавством України та положенням цього Статуту. Майновий комплекс підприємства ПАФ «Савинці» складають всі матеріальні та нематеріальні активи, які обліковуються на балансі підприємства. Підприємство планує свою діяльність і визначає стратегію та основні напрями свого розвитку відповідно до своїх статутних завдань, кон'юктури ринку продукції, товарів, робіт, послуг та економічної ситуації. Статутний фонд формується власником на протязі року після державної реєстрації підприємства. Підприємство має право збільшувати свій статутний фонд у порядку і на умовах, що встановлюються рішенням власника. Підприємство є платником єдиного податку 4 групи. На підприємстві запроваджена журнально-ордерна форма обліку. Види діяльності ПАФ «Савинці»: - оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин; - вирощування зернових культур, бобових культур і

насіння олійних культур; - розведення свиней; - допоміжна діяльність у рослинництві; - оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами; - роздрібна торгівля з лотків і на ринках харчовими продуктами, напоями та тютюновими виробами.

Організаційна структура підприємства зображена на рис. 1.

Рис. 1. Організаційна структура ПАФ «Савинці»

Агрофірма співпрацює з такими постачальниками: ТОВ «Баланс Агро Центр», ТОВ «Техноторг Дон», ТОВ «Тайтен Машинері Україна», ТОВ «Цехаве Корм ЛТД» та інші. Основні ринки збуту вирощеної продукції: ТОВ СП «НІБУЛОН», ТОВ «Антонівський м'ясокомбінат», ТДВ «Синявське», ТОВ «СІЕЙЧЕС УКРАЇНА». Також підприємство експортує свою продукцію зарубіжним покупцям, такими як MAXGRAIN INTERNATIONAL LIMITED. Агрофірма має рентабельний фінансовий стан. Підприємство немає конкурентів. Труднощі відсутні, тому що в ПАФ «Савинці» впроваджена

високоякісна технологія та оновлена техніка. Перспективи розвитку: збільшення посівних площ, співпраця з більшою кількістю іноземних підприємств та збільшувати кількість продукції на міжнародному ринку.

Місцезнаходження ПАФ «Савинці» показано на рисунку 2.

Рис. 2. Положення на карті ПАФ «Савинці»

З рисунка ми бачимо, що розташування господарства є зручним для вирощування сільськогосподарських культур у рослинництві та ведення галузі тваринництва.

Фінансові результати роботи ПАФ «Савинці» наведені у таблиці 1.

За результатами фінансової діяльності можна сказати, що агрофірма має лише 23 працівники, кількість яких скоротилася на третину, порівняно з минулими роками. І це становище, нажаль, пов'язане з сьогоденням, війною в Україні. У 2024 році у агрофірмі зросли активи на 19 %, проте і зобов'язання зросли також до 82%. Чистий прибуток роботи агрофірми становить 63%.

Таблиця 1. – Фінансова діяльність ПАФ «Савинці»

	2024	2023	2022
Дохід	46 660 000 ₴	34 980 000 ₴	42 015 000 ₴
Чистий прибуток	500 000 ₴	202 000 ₴	186 000 ₴
Активи	105 571 000 ₴	89 886 000 ₴	85 550 000 ₴
Зобов'язання	24 665 000 ₴	9 480 000 ₴	5 346 000 ₴
Кількість працівників	23	29	33

Земельний фонд приватної агрофірми «Савинці» представлено в таблиці 2.

Таблиця 2. – Земельні угіддя агрофірми, га

Показник	2024 рік
Загальна земельна площа, га	5190
Всього с.-г. угідь, га	4680
В тому числі рілля, га	4200
Пасовища, га	180
Лісові землі, га	152,5
Зарослі, га	150
Ставки та водойми, га	150

Згідно з даними таблиці 2, ПАФ «Савинці» здійснює діяльність у сфері рослинництва та тваринництва. За останні роки спостерігається зменшення площі земельних угідь господарства на 1,8 %, що зумовлено передачею частини земель під присадибні ділянки (зменшення на 3,2 %), перехід пайовиків у інші господарства. Водночас, упродовж останнього року, завдяки впровадженню зрошувальних систем, площа зрошуваних земель збільшилась на 2,4 %. Крім того, площа лісових земель зросла на 4,9 % у результаті

розчищення чагарників і висаджування молодих дерев. У структурі земельних ресурсів господарства пасовища займають 3,0 %, ліси – 3,1 %, зарослі – 1,1 %, а ставки та водойми – 3,1 %.

Основними напрямками виробництва є вирощування зернових культур, соняшнику та кормових рослин, а також свинарство. Детальні відомості щодо посівних площ наведено у таблиці 3.

Таблиця 3. – Кількість посівних площ, га

Культура	2024 рік
Зернові та зернобобові - всього	3250
Озимі зернові, га	1500
Ярі зернові, га	300
Кукурудза на зерно, га	300
Соняшник, га	900
Кукурудза на силос, га	250
Сіно, га	120
Багаторічні трави, га	300

Як свідчать дані таблиці 3, під урожай 2024 року посівні площі зазнали деяких змін. Зокрема, площа під зерновими та бобовими культурами скоротилася на 12,2 %. Озима пшениця була висіяна на площі 1250 га, озимий ячмінь – на 250 га, тоді як площа під ярим ячменем зменшилася на 25 % і становила 300 га. Кукурудза на зерно займала 300 га, а соняшник – 900 га, що на 25 % менше порівняно з попереднім періодом. Посіви кукурудзи на силос скоротилися на 16,7 % і охопили площу в 250 га.

Площа, відведена під сінокоси, зросла на 9,1 % і склала 120 га. Також спостерігається збільшення площі під багаторічними травами на 20 %, що становить 300 га у 2024 році порівняно з 2023 роком.

Умови місцевого клімату сприятливі для успішного вирощування кукурудзи на зерно та силос, а також картоплі й овочевих культур.

Параметри врожайності ключових сільськогосподарських культур подано в діаграмі.

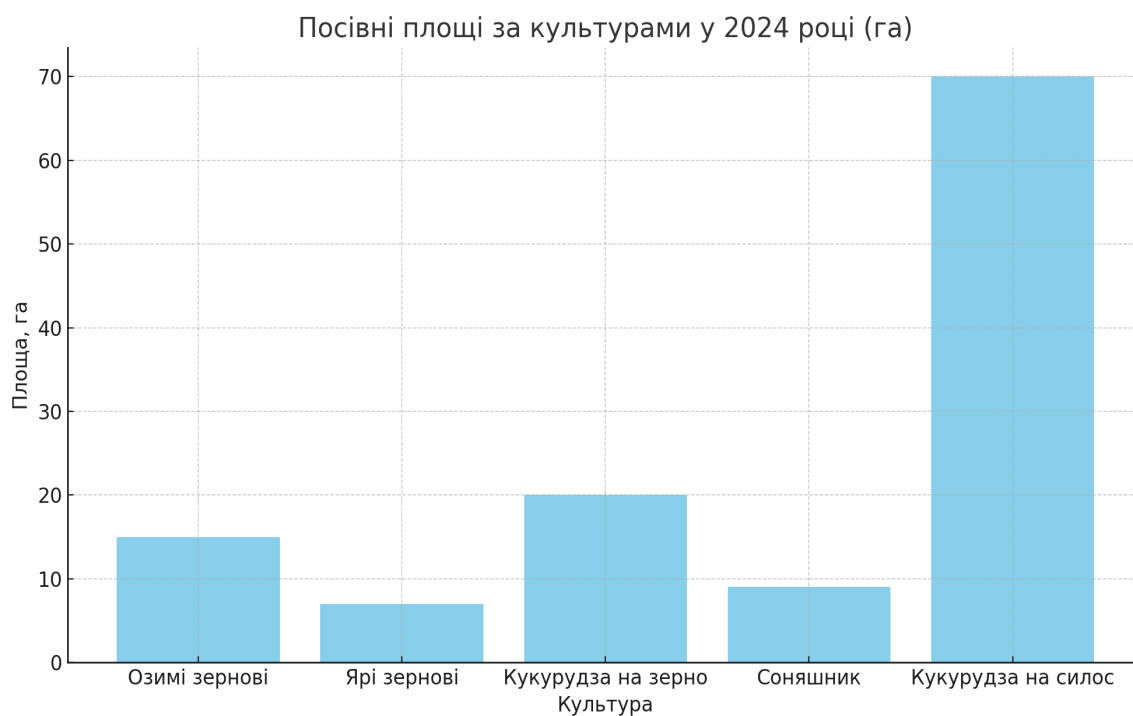

Рис.3. – Урожайність сільськогосподарських культур, ц/га

У 2024 році, який видався надзвичайно посушливим, господарство зібрало такі врожаї: озимі зернові: 1500 га, загальний обсяг – 22 500 тон, урожайність – 15,0 ц/га. Ярі зернові: 300 га, загальний обсяг – 210 тон, урожайність – 7,0 ц/га. Кукурудза на зерно: 300 га, загальний обсяг – 600 тон, урожайність – 20,0 ц/га. Соняшник: 900 га, загальний обсяг – 810 тон, урожайність – 9,0 ц/га. Кукурудза на силос: 250 га, загальний обсяг – 1750 тон, урожайність – 70,0 ц/га.

Всі зернові проходять повний цикл очищення. Урожайність озимих у минулі роки варіювалася в межах 45–15 ц/га, ярих – 20–7 ц/га, кукурудзи на зерно – 35–20 ц/га, соняшнику – 22–9 ц/га, кукурудзи на силос – 170–70 ц/га. Такі коливання пояснюються змінами погодних умов.

Протягом трьох років загальна земельна площа господарства залишалася стабільною, а зернові культури займали 64,62–69,67 % від її загальної площі. Всі культури вирощуються за інтенсивною технологією, що забезпечує стабільно високі врожаї.

Для підвищення урожайності підприємство використовує такі можливості: високоврожайні сорти, добрива, засоби захисту рослин та ефективну обробку ґрунту; механізацію процесів, правильну організацію праці та господарський розрахунок; підвищення кваліфікації працівників та покращення їхніх умов праці. Однією з основних цілей господарства на перспективу є збільшення виробництва зерна, оскільки зернові культури займають 65 % у структурі посівних площ.

Трудовий колектив за останні роки працює стабільно, господарство отримує прибутки, вчасно розраховується з пайщиками. Основні показники господарської діяльності ПАФ «Савинці» наведені в таблиці 4.

Таблиця 4. – Основні показники діяльності галузі свинарства

Поголів'я	2024 рік
1.Поголів'я свиней, усього, гол.	1780
2. Втому числі основних свиноматок	191
3. Поголів'я свиней на 100 га ріллі, гол.	64
4. Середньорічне поголів'я свиней , гол.	2711
5. Вихід поросят на 100 основних свиноматок	2072
6. Отримано поросят на 1 основну свиноматку, гол.	15
7. Середньодобовий приріст, свиней	810
8. Виробництво м'яса свиней на 100 га ріллі, ц	73,7
9. Витрати кормів корм.од. на 1 ц приросту свиней	3,15

Згідно з даними таблиці 4, у ПАФ «Савинці» протягом аналізованого періоду кількість свиней у розрахунку на площу сільськогосподарських угідь залишається на достатньому рівні.

У 2024 році загальне поголів'я свиней великої білої породи становило 2780 голів, що на 1728 голів (або 164,3 %) більше порівняно з попереднім роком. Вихід поросят на 100 основних свиноматок зріс на 1079 голів, що становить приріст 108,7 %. У період 2023–2024 років цей показник збільшився на 101 голову, або на 5,12 %.

Водночас спостерігається скорочення загальної кількості свиней на 34,8%, а поголів'я свиноматок – на 18 %, що пояснюється зниженням рівня годівлі та недостатньо ефективною племінною роботою.

Аналіз основних показників продуктивності молодняку свиней свідчить про високі середньодобові прирости живої маси в умовах господарства. Витрати кормів на одиницю продукції залишаються в межах економічно обґрунтованих норм: 3,0–3,15 кормових одиниць на 1 центнер приросту, що підтверджує високу якість кормів і ефективне їх використання.

3.2. Аналіз технології виробництва свинини у ПАФ «Савинці»

Станом на 2024 рік у ПАФ «Савинці» Київської області утримується 2780 голів свиней великої білої породи, серед яких 191 голова складає основне поголів'я свиноматок. У господарстві постійно ведеться селекційна робота, спрямована на покращення племінних та продуктивних якостей тварин.

Рис. 4. – Структура поголів'я свиней

На 1 січня 2025 року був проведений аналіз вікового складу маточного поголів'я ПАФ «Савинці». Динаміка чисельності та структура основного стада великої білої породи представлені в діаграмі.

Згідно з даними діаграми, молодняк становить приблизно 80,5 % загальної чисельності стада, тоді як частка свиноматок складає 16,7 %. З них 6,87 % – це основні свиноматки, а 9,78 % – перевірені. Така структура є оптимальною для господарства із завершеним циклом виробництва свинини.

На кожні 100 основних свиноматок було отримано 2072 голови молодняку. Аналіз показує, що у 2023–2024 роках спостерігалось загальне зменшення молодняку в усіх статеві-вікових групах на етапі вирощування.

Для визначення продуктивності стада свиней у ПАФ «Савинці» було проведено аналіз зоотехнічної документації.

Оскільки дослідження охоплює роботу промислового комплексу, племінна діяльність зосереджена на оцінці чисельності відтворювальної групи, аналізі розвитку та продуктивності кнурів і свиноматок, а також розробці критеріїв відбору плідників та маточного поголів'я. Дані про розвиток кнурів і свиноматок, призначених для відтворення та розведення поголів'я, наведені в таблицях 5 і 6.

Таблиця 5 – Підготовка та вдосконалення кнурів для відтворення

Наявність кнурів		Жива маса 1 гол., кг			Довжина тулуба 1 гол., см		
вік, міс.	голів	середня	максимальна	мінімальна	середня	максимальна	мінімальна
18	2	260	280	240	175	180	170
24	4	295	300	250	180	185	172

За даними таблиці 5, можна зробити висновок: тварини, які використовуються в господарстві достатньо розвинені за живою масою та довжиною тулуба.

Характеристика основних свиноматок представлено в таблиці 6.

Таблиця 6. – Вдосконалення племінних якостей свиноматок

Наявність		Жива маса 1 гол., кг			Довжина тулуба 1 гол., см		
вік, міс.	голів	середня	максимальна	мінімальна	середня	максимальна	мінімальна
24	25	185	200	150	165	170	160

Згідно з таблицею 6, основні свиноматки демонструють належні показники росту, що дозволяє віднести їх, а також плідників, до класу «еліта».

Рівень продуктивності свиноматок варіюється залежно від кількості опоросів, коливаючись у межах 9–11 поросят у провідній групі. Матки основного стада забезпечують стабільні показники відтворення.

Особливості росту й розвитку свиней на відгодівлі наведено у таблиці 7.

Таблиця 7. – Оцінка відгодівельної ефективності свиней у господарстві

Показники	
	2024
Вік досягнення живої маси 100 кг, днів	194
Середньодобовий приріст на відгодівлі, г	800
Жива маса при забої, кг	100-105

Згідно з даними таблиці 7, середня тривалість відгодівлі свиней у господарстві незначно варіює: у середньому за три роки вона скоротилася до 194 діб. Це зменшення стало можливим завдяки зростанню середньодобових приростів. У перспективі, окрім ефективної годівлі та належних умов утримання, важливим напрямом розвитку залишається племінна робота, орієнтована на підвищення м'ясної продуктивності, плодовитості та скороспільності тварин.

Однією з ключових умов нарощення обсягів м'ясного виробництва та підвищення рентабельності галузі свинарства є інтенсивне використання маточного поголів'я. Для цього необхідно забезпечити його здоровим, міцним

за конституцією ремонтним молодняком, що можливо лише за умови повноцінної та збалансованої годівлі.

У більшості господарств України, включно з ПАФ «Савинці», для годівлі свиней використовують корми власного виробництва. Зважаючи на низький вміст білка в таких кормах, до раціону доцільно додавати білкові компоненти: зернобобові культури, макуху, молочні відходи та корми тваринного походження.

Тип годівлі в господарстві – концентровано-коренеплідний. Проте не завжди вдається забезпечити тварин повноцінним раціоном, особливо за вмістом білків і мінералів.

Поросні свиноматки протягом перших 84 днів після злучки отримують 2,3 корм. од. на добу, далі – 3,4 корм. од., а за два дні до опоросу – 1,7–2,2 корм. од. З метою запобігання ожирінню в період підготовки до злучки і в першій половині поросності знижують енергетичну цінність раціону, водночас забезпечуючи його біологічну повноцінність. Для підвищення запліднюваності у цей період вводять високоенергетичні компоненти – пшеницю, кукурудзу, кормовий жир.

Корм порослим свиноматкам подається в подрібненому вигляді, має бути високоякісним. Годують тварин двічі на день, водопостачання – без обмежень.

Годівля кнурів нормована: надлишок корму призводить до ожиріння й зниження відтворної функції, а нестача – до втрати маси та погіршення якості сперми. Основна мета – отримання міцних, довговічних і продуктивних тварин. Для цього використовують повноцінні корми з достатнім вмістом мінералів і вітамінів. Добова потреба в кормі залежить від живої маси кнура та умов утримання.

У період лактації годівля свиноматок спрямована на підвищення молочності, збереження приплоду та вирощування поросят, які у 2-місячному віці досягають живої маси 18–20 кг. Раціони складають із концентрованих (80–85 % поживності), соковитих, зелених і грубих кормів.

Не менш важливою складовою є вода: свині споживають у середньому 2,5 л води на 1 кг сухої речовини корму. Орієнтовні добові потреби: поросята – 1–2 л, відлучені – 1–5 л, на дорощуванні – 5–10 л, поросні свиноматки – 12–20 л, у лактації – 25–35 л, кнури – 8–10 л.

Відгодівля свиней є завершальним етапом у процесі виробництва свинини та відіграє ключову роль у формуванні економічних показників свинарських господарств. Саме в цей період досягається найбільший приріст живої маси тварин, а також формується основна частина валової продукції. Інтенсивна відгодівля передбачає отримання максимальних добових приростів при мінімальних витратах кормів, праці та фінансових ресурсів.

Оптимальною метою відгодівлі є досягнення живої маси 105 кг у віці 180 днів при середньодобовому прирості близько 750–800 г. Досягнення таких показників залежить від якості поголів'я, а також від дотримання належних організаційних і технологічних умов.

Утримання відгодівельних свиней здійснюється групами по 30 голів у станках. Напування організоване через автонапувалки, а годівля – за допомогою групових годівниць.

З мого погляду, господарству доцільно зосередити більше уваги на зниженні витрат на утримання свиноматок і зменшенні собівартості вирощування поросят. Особливої уваги заслуговує група підсвинків віком від 2 до 4 місяців, оскільки саме в цьому періоді формуються передумови для подальшого ефективного відгодовування.

У діаграмі (рис. 5) наведений рецепт комбікорму молодняку свиней на відгодівлі. Такий склад забезпечує оптимальний баланс поживних речовин, сприяє швидкому росту та набору маси. За необхідності фахівці змінюють рецепт залежно від урожайності та під конкретні умови господарства, додаючи додаткові компоненти.

Проаналізувавши дані комбікорму можна зробити наступні висновки, що він збалансований за енергією, перетравним протеїном що веде за собою підвищення продуктивності свиней на відгодівлі.

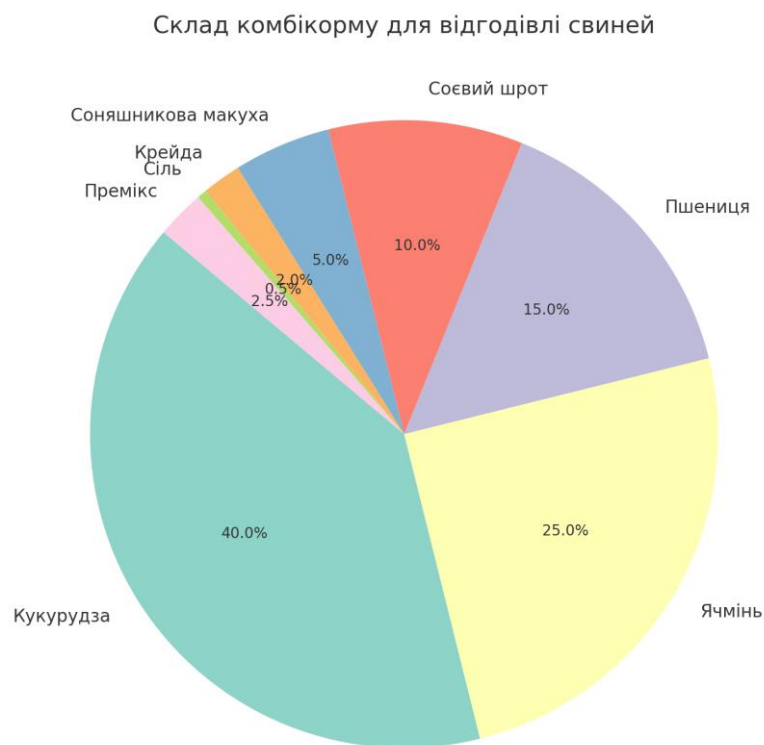

Рис. 5. – Склад комбікорму для свиней на відгодівлі

Поросят, як правило, годують двічі на добу. Для профілактики шлунково-кишкових захворювань рекомендується додавати до питної води молочну кислоту (5 г на 1 літр води) або слабкий розчин перманганату калію. Такі добавки сприяють пригніченню розвитку кишкової палички, що суттєво знижує ризик виникнення діареї.

Відлучених поросят утримують у групах по 20–25 голів. У цей період вони характеризуються високими темпами росту: при добовому прирості 400–500 г на кожен кілограм живої маси тварини забезпечують приріст у 15–20 г. Це значно вище, ніж середній приріст у період відгодівлі, який становить 7–10 г на кілограм маси. Відлучені поросята найефективніше засвоюють корми: витрати на 1 кг приросту становлять лише 2,5–3 кормові одиниці, тоді як на стадії відгодівлі – 2,5–3,5.

Якщо у фазі дорощування поросята не досягають належного рівня розвитку, отримати високий приріст під час подальшої відгодівлі буде практично неможливо.

Проміжок віку від 60 до 120 днів є критичним для формування м'язової та кісткової тканин, а також розвитку органів травлення. Незадовільні умови утримання в цей період призводять до того, що навіть при досягненні забійних кондицій тварини будуть непропорційно короткими, із надмірним жировим прошарком і недостатнім вмістом м'яса.

Рекомендована добова норма перетравного протеїну для цієї вікової групи становить 180–220 г, або приблизно 120 г на одну кормову одиницю. Потреба у лізینی, як основній лімітуючій амінокислоті, становить 10,4–12,5 г загалом, або 7 г на кормову одиницю.

Відлучені поросята мають підвищену чутливість до нестачі вітамінів. Дефіцит вітамінів А, D, Е і В₁₂ призводить до зниження апетиту, погіршення засвоєння кормів, відставання в рості, а в окремих випадках – до загибелі тварин. Для запобігання цьому в зимовий період до раціону доцільно включати червону моркву, а влітку – зелену траву, а також вводити кормові добавки з відповідними вітамінами.

Повноцінне вирощування ремонтного молодняку можливе лише за умов раціональної годівлі, яка повинна бути збалансованою не лише за кількістю кормових одиниць і перетравного протеїну, а й за вмістом усіх незамінних амінокислот.

Використання неорганічних сполук сірки в раціонах для свиней тісно пов'язане з білковим обміном, зокрема з амінокислотним живленням. Під дією мікрофлори травного тракту неорганічна сірка бере участь у синтезі сірковмісних амінокислот, особливо цистину.

Недостатнє забезпечення організму свиней макро- та мікроелементами, навіть за наявності в раціоні повноцінного набору поживних речовин (таких як лізин, треонін, триптофан, вітаміни А, D, групи В), несприятливо впливає на обмін речовин та знижує продуктивність тварин.

Система годівлі та утримання повинна бути спрямована на стимулювання розвитку м'язової й кісткової тканини, а також на забезпечення формування функціональної травної системи.

Будь-які порушення в рості – затримка або ожиріння – у ранньому віці негативно позначаються на подальшому здоров'ї та продуктивних характеристиках племінних свиней.

Найбільший вплив на розвиток ремонтного молодняку мають рівень і якість годівлі. Для нормального росту і досягнення статевої зрілості добові прирости повинні становити не менше 550–650 г. Вважається, що якщо свинка у віці шести місяців не набрала маси тіла 70 кг, вона не відповідає вимогам до племінного поголів'я. Оптимальним віком для першого парування ремонтних свинок є 9–10 місяців, за умови досягнення ними живої маси 120–140 кг.

Усе поголів'я утримується в спеціалізованих приміщеннях з урахуванням вікових та фізіологічних особливостей тварин, забезпечуючи необхідні умови для їх утримання, годівлі та відтворення.

Свинарники дворядні, з бетонною підлогою та дерев'яною підкладкою. Кнурів утримують індивідуально, порісні й холості свиноматки – групами по 6–8 голів. За 7–10 днів до опоросу свиноматок переводять у спеціальні приміщення з обігрівом для поросят за допомогою інфрачервоних ламп.

Відлучених поросят утримують групами (17–19 голів на дорощуванні, 6–8 на відгодівлі). Свиноматки формуються у станках по 8–10 голів, годівля відбувається з групових годівниць, напування – автоматизоване.

Виявлення статевої охоти здійснюється двічі на день за допомогою кнурів-пробників і візуального спостереження. Осіменіння проводиться через 10–12 годин після встановлення рефлексу нерухомості, повторюється через 24 години.

Температурний режим у свинарниках підтримується системами опалення та обігріву, оптимальні параметри – 24°C для поросят, 18–20°C для відгодівлі, 28–34°C біля новонароджених. Вентиляція забезпечує оптимальну вологість і склад повітря.

Свинокомплекс оснащений ефективною системою гноєвидалення та годування. Ремонтний молодняк ретельно доглядають та годують збалансованими раціонами для формування продуктивного стада. Перше

парування відбувається у 9–10 місяців при масі 100–120 кг. Кнурів-плідників вводять в основне стадо у віці 11–12 місяців.

Племінна робота спрямована на підвищення продуктивності – чистопородні свиноматки дають більшу кількість поросят із високою енергією росту. Оптимальні умови утримання та годівлі здатні підвищити продуктивність на 18–20% та знизити захворюваність на 25–30%.

Отже, для підвищення ефективності виробництва в господарстві активно ведеться племінна робота, оскільки чистопородні свиноматки зазвичай дають більше поросят із високою енергією росту та розвитку.

3.3. Первинна обробка і реалізація продукції

У ПАФ «Савинці» відсутні потужності для первинної переробки свинарської продукції, тому тварини, які досягають забійної маси, направляються на м'ясокомбінати Київської області. Перед забоєм свиней розміщують у спеціальних загонах на 12 годин для передзабійної витримки. Упродовж 10 годин їм забезпечується вільний доступ до води, однак годування не здійснюється. Такий режим сприяє очищенню шлунково-кишкового тракту, що полегшує процес обробки, зменшує ризик забруднення туш і внутрішніх органів, дозволяє тваринам відпочити після транспортування та сприяє виведенню з організму продуктів обміну, які погіршують якість м'яса.

Первинна технологічна обробка включає низку етапів: оглушення, знекровлення, білування, зняття шкіри, нутрування, розпилювання туші, а також санітарну обробку, оцінку якості та зважування.

Оглушення здійснюється за допомогою електричного струму (напруга 70 В, тривалість 5–10 секунд), при цьому електроди накладаються на скроневу або потиличну частину голови. Після оглушення тварин підвішують за задні кінцівки на гак конвеєра, а у зоні переходу ший в грудну клітину проводять прокол порожнинним ножом, спрямовуючи його вгору, для перерізання яремної та сонної артерій. Розріз подовжують до голови на 10–15 см. Процес знекровлення

триває 6–8 хвилин і забезпечує витікання близько 50–60 % загального об'єму крові.

Процес зняття шкіри розпочинається з білування – ручного підрізання шкіри за вухами, через потилицю до нижньої щелепи. Далі шкіру знімають із задніх кінцівок до лобкового зрощення, розрізають по білій лінії черева, та продовжують обробку пахвини, черева, грудей і боків. Загальна площа білування складає 35–40 % поверхні туші.

Для повного зняття шкіри свинячу тушу фіксують за нижню щелепу, а зняту частину шкіри захоплюють петлею ланцюга, прикріпленого до гака лебідки. Оброблену тушу надалі використовують для реалізації або виготовлення ковбасних виробів, консервів тощо.

Після цього здійснюється розпилювання грудної кістки, розрубання лобкового зрощення, перев'язування сечового міхура та видалення внутрішніх органів (нутрування). Далі тушу розрізають уздовж хребта з невеликим відступом від остистих відростків для збереження спинного мозку.

На етапі туалету з туші видаляються нирки, хвіст, діафрагма, спинний мозок, внутрішній жир, а також голова й усі забруднені або пошкоджені тканини. Напівтуші миють теплою водою (40–50°C) та підсушують за температури 0–4°C.

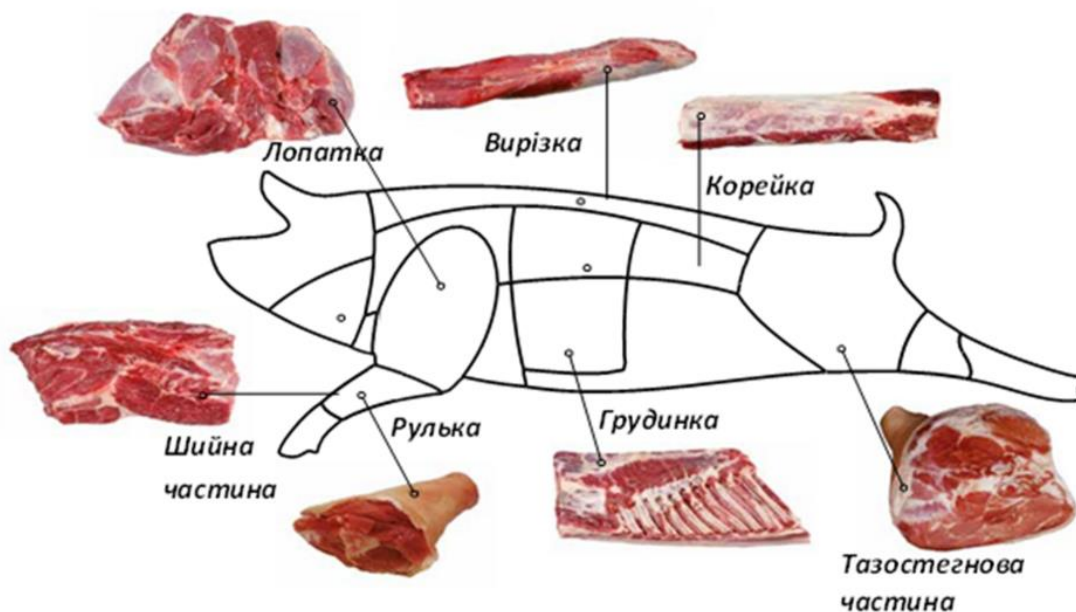

Рис. 6. – Схема розділення свинячої туші на частини

4. ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ВИРОБНИЦТВА СВИНИНИ

Аналіз економічної ефективності виробництва свинини здійснюється з урахуванням таких показників: валовий приріст, витрати на корми та працю, виробничі витрати, доходи від реалізації, собівартість продукції та рівень рентабельності. Всі ці дані наведені в таблиці 8.

Таблиця 8. – Економічна оцінка виробництва і переробки свинини

Показники	Одержано в 2024 році
Валове виробництво свинини, ц	2500
Продаж свинини, ц	2250
Гатунок проданої свинини, ц:	
вищий	1867
1 сорт	383
Товарність свинини, %	90
Кількість свиней, гол	8372
Виробництво свинини в забійній масі на одну голову, кг	97
Вихід поросят на одну основну свиноматку, гол.	12
Собівартість 1 ц свинини, грн.	5500
в тому числі вартість кормів, грн.	3300
Затрати праці на 1 ц свинини, люд.-год.	5,0
Кількість працюючих операторів на фермі, осіб	9
Виручка від продажу 1 ц свинини, грн.	22500
Загальна сума прибутку від реалізації свинини, грн.	146250

Аналіз наведених показників свідчить про достатньо високий рівень організації виробництва та реалізації свинини у господарстві. Так, обсяг валового виробництва свинини становив 2500 центнерів, із яких 2250 центнерів було реалізовано. Зокрема, м'ясо вищого сорту склало 1867 ц, а

першого сорту – 383 ц, що свідчить про належну якість продукції. Товарність продукції склала 90 %, що є свідченням ефективної переробки та комерційної придатності м'ясної продукції.

Середній вихід свинини в забійній масі на одну голову становив 97 кг, що відповідає сучасним вимогам інтенсивного свинарства. Відтворна здатність основних свиноматок також є задовільною – середній вихід поросят на одну свиноматку за рік становив 12 голів.

У зв'язку зі стабільністю ринкових цін (ціновим паритетом), собівартість 1 центнера свинини залишилася на рівні 5500 грн, з яких 3300 грн становлять витрати на корми. Затрати праці на виробництво 1 ц продукції складають 4,2 люд.-години, що є прийнятним показником у межах середніх виробничих норм. Обслуговування ферми здійснюється штатом із 9 операторів, що дозволяє забезпечити належну організацію виробничого процесу. Загальна сума прибутку від реалізації свинини склала 146,250 тис. грн, що підтверджує високу економічну віддачу галузі.

Таким чином, наведені показники економічної ефективності чітко демонструють доцільність розвитку галузі свинарства в господарстві. Висока товарність, стабільна продуктивність, помірні виробничі витрати та позитивний фінансовий результат підтверджують ефективність і перспективність подальшого утримання свиней як важливого напрямку тваринництва.

Успішне функціонування галузі залежить від раціонального використання поголів'я, ефективної організації праці, застосування ветеринарно-профілактичних заходів та розвиненої племінної роботи.

ВИСНОВКИ

Зважаючи на зростання попиту на м'ясо свиней, галузь свинарства має значний потенціал для подальшого розвитку, особливо в умовах інтеграції з сучасними технологіями, автоматизованими системами управління та цифровими інструментами планування.

1. ПАФ «Савинці» є сучасним сільськогосподарським підприємством, що спеціалізується на технологічному виробництві аграрної продукції. Основні напрями діяльності – рослинництво та свинарство.
2. Господарство веде комплексне виробництво як у сфері рослинництва, так і тваринництва. Основними культурами, що вирощуються, є зернові, соняшник і кормові рослини. Окрім того, підприємство займається виробництвом м'ясної продукції. У структурі земельного фонду: пасовища займають 3,9 %, ліси – 3,0%, зарослі – 3,1 %, ставки та водойми – 3,1 % загальної площі.
3. Незважаючи на певні недоліки у продуктивності та відтворенні свиней, господарство має потенціал для розвитку галузі свинарства. Наразі впроваджуються заходи з інтенсифікації виробництва: зміцнюється кормова база, закуповуються високоякісні премікси та білково-вітамінно-мінеральні добавки (БВМД).
4. У 2024 році загальне поголів'я свиней великої білої породи склало 1780 голів, а вихід поросят на одну основну свиноматку становив 12 голів. Середньодобові прирости молодняку на відгодівлі досягли 790 г, що є високим показником ефективності утримання.
5. Рівень рентабельності виробництва м'яса свиней у господарстві становить 22 %, що свідчить про економічну доцільність та ефективність цього напрямку діяльності.

ПРОПОЗИЦІЇ

На основі результатів проведеного аналізу, з метою організації повноцінної годівлі свиней і зниження собівартості виробництва свинини, виробництву доцільно впровадити такі заходи:

1. Оптимізувати технологічні процеси вирощування поголів'я свиней та виробництва свинини шляхом подальшої модернізації приміщень для утримання тварин. Особливу увагу слід приділити умовам утримання підсисних свиноматок і поросят у період дорощування, з метою покращення їхнього здоров'я, продуктивності та збереження поголів'я.

2. З метою підвищення ефективності використання кормів доцільно розглянути можливість запуску кормоцеху для якісної підготовки об'ємних кормів до згодовування, що сприятиме зменшенню втрат поживних речовин та загальних витрат на годівлю.

3. Забезпечити систематичне введення мінеральних і вітамінних добавок у раціони тварин усіх вікових груп для підвищення обмінних процесів, зміцнення імунної системи та покращення загального фізіологічного стану поголів'я.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналітичний відділ Асоціації «Свинарі України» та журнал «Прибуткове свинарство». Рейтинг найпотужніших промислових свиногосподарств в Україні. Режим доступу: <http://pigua.info/uk/post/section/news?page=6>
2. Бабенко М. Свинарство 2021 – програти не можна виграти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agronews.ua/news/stalovidomo-chomu-ukrainski-svynari-prohraiut-na-svitovomu-ryнку/>
3. Березовський, М. Д., Онищенко, А. О., Ващенко, П. А. Оцінка відгодівельних і м'ясних якостей свиней великої білої породи заводського типу Багачанський. Свинарство, 2016. 68, 40–47.
4. Бондарська О. Огляд світових ринків свинини. Прибуткове свинарство. 2020. №1. С. 18-24.
5. Виклики та перспективи для свинарства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kurkul.com/spetsproekty/479-vikliki-ta-perspektivi-dlya-svinarstva-reportaj-iz-forumu-svinoferma-maybutnogo>
6. Відгодівля свиней. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин: навч. посібн. І.І. Ібатуллін, А.І. Чигрин, В.В. Отченашко. – Житомир, 2013. – С. 293- 307.
7. Гераніна Л., Гайдаєнко О. Годівля свиней для отримання бажаної відгодівельної кондиції. Агробізнес сьогодні. 2021. № 10(449). С 52-54.
8. Захаренко М.О., Поляковський В.М. Системи утримання тварин. Видавництво: Центр учбової літератури. 2021. 424 с.
9. Козир В. С., Церенюк О. М., Акімов О. В., Бабіч М. Забійні якості молодняку свиней порід ландрас та уельс. Науково-технічний бюлетень ІТ НААН. 2020. Вип. 124, С. 97–104. DOI 10.32900/2312-8402-2020-124-97-104
10. Ксьонз І. М., Хандкарян І. М. Африканська чума свиней - реальна загроза галузі свинарства в Україні. Свинарство. 2017. Вип. 69, С. 188–195. http://nbuv.gov.ua/UJRN/svun_2017_69_25.

11. Методологія та організація наукових досліджень у тваринництві. за ред. І. І. Ібатуліна і О. М. Жукорського : посібник. К., 2017, 328 с.
12. Михалко О. Г. Сучасний стан та шляхи розвитку свинарства в світі та Україні. Вісник Сумського національного аграрного університету : науковий журнал. Сер. «Тваринництво». Суми: СНАУ, 2021. Вип. 3 (46). С. 61–77.
13. Міллер Е. Новий погляд на економічні показники продуктивності свинарства. Hypor Maxter. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.hypor.com/uk/news/new-perspective-economic-swine-performance-uk/>
14. Панкєєв С. П. Технологічні аспекти виробництва свинини в умовах сільськогосподарських підприємств України. Priority directions of science and technology development. Abstracts of VII International Scientific and Practical Conference Kyiv, Ukraine 21-23 March 2021. pp. 53–60. <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2021/03/priority-directions-of-science-andtechnology-development-21.pdf>
15. Підвищення продуктивності свиней за використання сучасного генофонду та інноваційних технологічних рішень: монографія / В. Я. Лихач, Р. В. Фаустов, П. О. Шебанін, А. В. Лихач, Л. Г. Леньков. Миколаїв: Іліон, 2022. 275 с., 75 табл., 32 рис.
16. Повод М. Г., Андрєєва Д. М., Лихач А. В., Дещенко О. С., Лихач В. Я., Резніченко В. І., Бондарська О. М. Передвоєнний стан вітчизняного свинарства. Вісник ПДАА. 2022. № 2. С. 175–185.
17. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин: навчальний посібник. Ібатулін І.І., В.Д. Мельник Ю.Ф., Отченашко В.В. та ін. під ред. академіка НААН України І.І. Ібатуліна. Житомир: ПП Рута, 2015. 432 с.
18. Самойлик Ю. В. Стратегічні напрямки розвитку свинарства в Україні. Інноваційна економіка. 2021. Вип. 1–2(86), С. 20–27. <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/download/714/787>
19. Свиноус І. В. Інформаційно-облікове забезпечення управлінням молочним скотарством сільськогосподарських підприємств [Електронний

ресурс] / І. В. Свиноус [та ін.] // Агросвіт. – 2022. – № 9–10. – С. 21–28. – Електрон. вид. – Режим доступу: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3600&i=2>

20. Світові тенденції в галузі свинарства. Режим доступу: <https://pigua.info/uk>

21. Сучасний стан та тенденції розвитку вітчизняного свинарства / В.Я. Лихач, А.В. Лихач, Р.В. Фаустов, О.О. Кучер // Вісник Сумського НАУ. Серія: Тваринництво. 2021. Вип. 1. С.69-79.

22. Сушарник Я. А. Аналітичний огляд сучасного стану функціонування галузі свинарства. Економічна наука. Економіка та держава. 2021. Вип. 7, С. 52–56. <https://doi.org/10.32702/23066806.2021.7.52>

23. Тищенко А. Небезпечна хвороба домашніх і диких свиней. Безпека життєдіяльності: всеукраїнський науково-популярний журнал. 2019. 12. С. 4.

24. Утримання свиней у літній період. Агробізнес сьогодні. 2023. № 5–6. С 70–73.

25. Федорович, Є. І. Розвиток козівництва в Україні / Є. І. Федорович [та ін.] // Вісн. аграр. наук. – 2022. – № 2. – С. 42–49. – Режим доступу: https://agrovisnyk.com/index.php/agrovisnyk/article/view/2022_02_06

26. Albernaz-Gonçalves, R., Olmos, G. and Hötzel, M. J., 2021. My pigs are ok, why change? – animal welfare accounts of pig farmers. Animal, issue 3, Vol. 15, 100154, <https://doi.org/10.1016/j.animal.2020.100154>.

27. Pomar, C. and Remus, A., 2019. Precision pig feeding: a breakthrough toward sustainability. Anim Front, issue 9, pp. 52–59 <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6951959/>

28. Woonwong, Y., Do, D. and Thanawongnuwech, R., 2020. The Future of the Pig Industry After the Introduction of African Swine Fever into Asia. Animal Frontiers, issue 10, pp. 30–37. <https://doi.org/10.1093/af/vfaa037>